

מרדכי מלכא
רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
 The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת ויצא

אור

מידת היושר ונאמנות

בראשית פרק לא (לח) זה עשרים שנה אנכי עמך רחלך ועזרתי לא שכלו ואילי צאנך לא אכלתי: (לט) מרפח לא הבאתי אליך אנכי אחטנה מידי תבקשנה וגבתי יום וגבתי לילה: (מ) הייתי ביום אכלני הרב וקרר בלילה ותדד שנותי מעיני: (מא) זה לי עשרים שנה בביתך עבדתך ארבע עשרה שנה בשתי בנותי וישש שנים בצאנך ותחלף את משפחתי עשרת מניב: (מב) לולי אלהי אבי אלהי אברהם ויחיד ויחידך היה לי כי עתה ריקם שלחתי את עניי ואת יגיע כפי ראה אלהים ויזכה אמש:

שאלות:

א) שואל האלשיך אם יעקב באמת הקפיד א"כ מדוע פיצל מקלות והניחם ברהמים כדי שהצאן יהמו ויולידו נקודים? ב) עוד מבואר ברש"י (פ' לא פסוק י) שהיו המלאכים לוקחים מעדר לבן את העקודים והנקודים ומביאים אותם לעדרו של יעקב כדי שיתעברו נקודים עקודים וברודים הכיצד נעשה בדבר הזה הרי זה אינו צורך מאחר והיה הסכם בין לבן ליעקב לעשות הפרדה?

דרכי המסחר והעסקים בעולם:

כאשר נתבונן בדרכי המסחר והעסקים לצערנו רבים נופלים ברשת יצרם לרמות את הקונים והרוכשים את שרותם בזה שמנצלים את תמימותם או חוסר הבנתם בעניין בכדי להרבות את ממונם, ואף מורים היתר לעצמן בהיות ויש הסכמה של הקונה או הרוכש לדבר אם כן מותר להם לקחת ולעשות את המרמה, ויתרה מכך הלוקח בתמימותו אף מוסיף את הודאתו על השרות שקבל, וכמובן ששמה בכל לקוח כזה שאפשר לנצלו ולהטעותו כי בזה מגדיל את הונו ורכושו, ולזאת למשל אדם חולך למוסף שאינו מבין כלום בתיקון הרכב מנצלים אותו לספר לו שיש בעיה קשה והעלות גדולה ושיבא אחרי כמה שעות ובאמת אינו כן אלא מסדר דבר קטן והכל מסודר ומרויח סכום גדול, וכן רוכש תכשיטים שאינו מבין במיב ויחלומים יכול לספר לו סיפורים ולהטעותו, וכן יש עורכי דין שמחמירים ומתארים את המקרה של הלוקח בצורה חכי שהורה וקשה בשביל לדרוש תשלום הגון על עבודתם וגם שבמבחן התוצאה יסתפק הלוקח וישמה בהיותו חושב שניצל מדבר קשה מאוד, ויש אשר הגזימו שמרמים את הלוקח ובעצם עושים קנוניה עם הצד השני איך להוציא כמה שיותר מהלוקח ומתחלקים ברווחים, ויש טוענים רבנים שכל זוג שהגיע ידם מחריפים את המחלוקת בינו לבינה הכל מתוך רצון לזכות לנתח מהכסף כתוצאה מכך, וכן יש אשר מרמים במשקלות, ויש בתיקוני אינסטלציה או בחשמל או במחשבים או במזגנים וכדומה, ואמר הגאון רבי יוסף נתנזון זצ"ל אב"ד לבוב שזוהי כונת הכתוב בראשית כ"ז-כב הקול קול יעקב והידים ידי עשו, ישנם אנשים אשר קולם קול יעקב ומתחסדים בינם לבין קונם ומרבים בתפלה ובתחנונים, אבל מעשה ידיהם כידי עשו חומסים וגוזלים. אולם עד כמה טועים ההולכים בדרך זו כי חז"ל למדונו כי השאלה הראשונה שנשאל האדם לעתיד לבוא בבית דין של מעלה היא כמבואר במסכת שבת דף לא ע"א אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, וכו'. וכל אשר הגיע לידו שלא ביושר עתיד ליתן עליו את הדין ולהיענש על כך ואף אינו רואה ברכה במעשה ידיו היפך דמיונו שחושב להגדיל בזה את הונו.

תירוץ האלשיך:

ובזה נבוא להבנת הנחגת יעקב אבינו כי מעשה אבות סימן לבנים, מתרין האלשיך שהפרת ההסכם היה מצד לבן ומבאר בהקדם שיש לדקדק בהסכם של יעקב עם לבן. דבהסכם (פרק ל פסוק לב) אמר יעקב אעבור בכל צאנך חסר משם כל שה נקד וטלוא וכל שה בכשבים וטלוא ונקוד בעזים והיה שכרי. ואילו לבן (שם פסוק לה) כתוב שעשה אחרת "ויסר ביום ההוא את התישים העקודים והטלואים, ואת כל העיזים הנקודות והטלואות כל אשר לבן בו וכל חום בכשבים ויתן ביד בניו". עוד מוסיף לבאר את הפרת ההסכם בהקדם שנבין מה ההבדל בין תיש, לשח, כותב האלשיך שה זה בנוני תיש זה גדול וסתם עז כולל הכל שנאמר שה כבשים שה עזים זאת אומרת שלשון שה הוא מסמל גיל ממוצע בכל צאן, ובהסכם נאמר לקחת רק קטנים ובנונים בכדי שלא יהיה בלבול בין הנשאים של לבן לחדשים של יעקב, ואילו לבן לקח הכל גדולים וקטנים ולא השאיר מאומה ועבר על ההסכם. ולכן מאחר ולבן לא רק שלא נתן לו אותם בשכרו אלא גם לא השאיר מהן דוגמה בכדי שהצאן יולידו כמותן ולא לסמוך על הנם, לבן יעקב ויתר ולא עשה איתו ויכוח על העול שעשה לו, והוכרח לעשות מקלות תחליף לתישים שיהיה בדרך הטבע, ולכן המלאכים הביאו התישים כפי ההסכם, ונמצא שאין בזה רמאות כלל ואדרבא הכל נעשה בצדק וביושר כמו שאמר יעקב בסוף שמסר נפשו בעבודתו, ובזה יעקב אבינו מלמדנו את הדרך שעל האדם לנהוג עם מעסיקו, בנהוג שבעולם אם היה לו בעה"ב כזה רמאי אשר מחליף משכורתו עשרת מונים פירושו מאה פעמים, עבד אצל

מרדכי מלכא
רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ס
הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

לבן ארבע עשרה שנים בבנותיו, רימה אותו ברחל, ועוד שש שנים בצאנו ולבן החליף משכורתו עשרה מונים, בודאי היה מרשה לעצמו לרמות לגזול ולגנוב את בעה"ב מאחר ויש לו תירוץ להצדיק את עצמו במעשיו ויאמר אין לי ברירה אחרת לא אוכל להיות ולא להתפרנס, אבל יעקב אבינו אשר מעשה אבות סימן לבנים מלמדנו שאין ללמוד ממעשה בעל הבית הרעים אלא את אשר מוטל עליו צריך להמשיך לעשות ללא שינוי במסירות נפש בכל כוחו שיכול לעשות, והקב"ה נאמן לתת השכר אשר מגיע לאדם, ולזאת מצינו בפרשתנו כאשר הגיע יעקב לבאר ומצא את הרועים שבאו להשקות את הצאן חשב שחוזרים מוקדם ושאלם הן עוד היום גדול ויש עוד זמן לרעות הצאן כל זה נבע מתוך יושרו שלא יכל לראות מרמה, וכן לאחר שעבד שבע שנים ברחל ורימה אותו עבד עוד שבע שנים ברחל ולא עשה מלחמה עם חמיו הרמאי אלא קיבל הכל באהבה והמשיך לזרום, וזו דרך והכמת חיים לדורות שלנו שלא לעשות מלחמות על הסכמים ועל נדוניה אלא לזרום עם המציאות ולכסוף הקב"ה משלם לאדם בכפלי כפליים, ולכן מבואר **במסכת בשבת דף לג** אמר רבא לעתיד לבא נשאל האדם שאלה ראשונה האם נשא ונתן באמונה וביושר לבב, ולא יועיל תירוצים שהוא התנהג לפי בעה"ב שלו כיון שזה לא נכון להתנהג כך ולא זו דרכה של תורה. והמקלקל את מעשיו ומועל בעבודתו בגלל התנהגות בעל הבית ומרשה לעצמו לרמות בעסקיו ולקחת שאינו שלו מפסיד גם מה שיש לו כמ"ש **במסכת דרך ארץ זוטא פ"ג**: אם נמלת את שאינו שלך, את שלך יטלו ממך. ואילו המתנהג כיעקב אבינו זוכה להתברך ולהצלחה גדולה כמו שהיה עם יעקב. שלמרות הרמאות עבד אותו בנאמנות ובמסירות. ולכן זכה שלמרות אשר לבן ניסה כל הזמן לרמותו ולהצר את צעדיו לא הועיל אלא אדרבא הלך וגדל עושרו של יעקב בהיות ומה שמגיע לאדם אין האחר יכול לקחת לו כי מזונותיו של האדם קצובים לו מתשרי עד תשרי. **מבאן פסק הרמב"ם בסוף ה' שכירות פ"ג ה"ז** וכן חייב לעבוד בכל כוחו שהרי יעקב הצדיק אמר כי בכל כחי עבדתי את אבייך, לפיכך נמל שכר זאת אף בעולם הזה שנאמר "ויפרץ האיש מאד מאד". **וכן מובא באוצר המדרשים עמוד קס"ז** שלשה דברים מביאים את האדם לידי עשירות עיון תפלה, משא ומתן עם חבריות באמונה, ועלוב יהיה לאנשי ביתו ע"כ. וכן אמרו חז"ל **במסכת נדה דף ע"ב** מה יעשה אדם ויתעשר? אמר להן: ירבה בסחורה, וישא ויתן באמונה. אמרו לו: הרבה עשו כן ולא הועילו! אלא: יבקש רחמים ממי שהעושר שלו. שנאמר לי הכסף ולי הזהב. מאי קמ"ל? דהא בלא הא לא סגי. **וכן במדרש בראשית רבה (וילנא) (פרשת וישלח) פרשה פב סימן ב** כתיב (תהלים כד) מי יעלה בהר ה' ומי יקום וגו', נקי כפים וגו' ישא ברכה מאת ה' וגו', כתיב (ירמיה לא) כה אמר ה' צבאות עוד יאמרו יברכך ה' נזה צדק הר הקדש וגו', כתיב (משלי כח) איש אמונות רב ברכות, זה יעקב, (שם /משלי כ"ח/) ואין להעשיר לא ינקה, זה עשו. **וביוצא בזה כתב החפץ חיים בספרו נפוצות ישראל פ"ג** נאמר **במשלי כ"ב ברכה ה'** היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה. פרוש אם קנין כספו בא מברכת ה' מיגיע כפו ולא מגזל ומרמה היא תעשיר ונותנת לו נחת רוח מעושרו שלא יקבל עצב וצרות מעושרו.

דברי הבעש"ט לפי ערך הקלקול כך צריך לעמוד על הפרנסה:

ובשם מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע ידוע שאמר שכל אחד לפי ערך הקלקול שלו כך צריך לעמוד על הפרנסה, ומעשה שהיה כך היה פעם אחת לא היה לו לבעש"ט צרכי שבת ובעש"ט באשמורת הבוקר הלך ונקש על החלון של איש אחד ואמר לו שצריך עזרה לצרכי שבת ומיד הלך לדרכו, ומחמת ההתעוררות שבא ללבו ע"י הבעש"ט זי"ע קם האיש תיכף ממטתו והלך החוצה לראות מי זאת וירץ אחריו והשיגו, ויאמר לו אם אתה צריך עזרה לצרכי שבת למה אתה בורח ולא ממתין עד שאני יתן לך, והאיש הנ"ל לא ידע אם הוא הבעש"ט כי לא הכירו מעולם, והשיב לו הבעש"ט הקדוש זי"ע שלעולם כל איש הנולד בעולם נולד עמו פרנסתו אלא שהחטא גורם לעמוד על פרנסה, כמאמר הכתוב בראשית ג-יט בזיעת אפך תאכל לחם, אבל יש חילוק בין בני אדם שכל אחד לפי ערך הקלקול כך צריך לעמוד על הפרנסה, יש שפרנסתו בביתו, ויש מי שצריך לבקש ממרחק לחמו וכדומה, ואני כפי שגמרתי בדעתי אינני צריך לעמל רב רק לעשות איזה מעשה קטן בלבד וכאשר עשיתי מה שמוטל עלי לעשות איזה סיבה לפרנסתי בודאי יעזור לי השי"ת ואין לי שום נפקותא אם אתה תתן לי או לאו ע"כ דבריו הקדושים. **ובמאמר חז"ל במסכת קידושין דף פב ע"ב** תניא, ר"ש בן אלעזר אומר מימי לא ראיתי צבי קיין, וארי סבל, ושוועל חנוני, והם מתפרנסים שלא בצער, והם לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, מה אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסים שלא בצער, ואני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי, שנאמר עונותיכם המו.

מעשה שהיה עם רבי כליפה הכהן זצ"ל:

מעשה שהיה בג'רבא עם איש אמונה חסיד וקדוש ועניו כמוה"ר רבי כליפה הכהן זצוק"ל שהיה מסתחר עם סוחר אחד מעיר גאבם שהיה שולח לו בגדי צמר חדשים לג'רבא ורבי כליפה הנז' היה מוכרם ולוקח שכרו עשרה או עשרים אחוז למאה כנהוג אז בין הסוחרים, והיה רבי כליפה מצווה לסוחר הנז' שבקנתו חבגדים ירשום על כל בגד ובגד כמה קנאו ולא יוסיף על הקרן אפילו פרוטה כי הוא היה מוכר בג'רבא בכך וכך ריוח למאה ואם יוסיף על הקרן נמצא גזול את הקונים שאומר להם שמחיר

מרדכי מלכא
רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

קנייתה בכך וכך כאשר כתוב ומוסיף אחרים למאה והמחיר הוא בשקר, ולכן תמיד היה מזהירו על זה לרשום על הסחורה רק המחיר בדיוק והסוחר שבגאבם בראותו מלאכתו באמונה היה שומר על צוואתו הנז', אך פעם אחת קנה סחורה אחת מוכה זכה ונקה ובזול והורה היתר לעצמו להוסיף על כל בגד שלשה דינרים וישלח אותם כרגיל באוניה לרבי כליפה הנז' ועוד לקח סחורות אחרות אחר זה כמה פעמים ושלחם ולא הוסיף עליהם כלום, ואחרי עיבור זמן ארוך קצת קיבל הסוחר חשבון על הסחורות האחרונות שנמכרו בכך וכך אבל על אותה סחורה הטובה שהשב שירויה בה כפול לא קיבל חשבונה, ושלח לו עליה ולא קיבל תשובה, עד שנזדמן שנסע לג'רבא ונפגש עם רבי כליפה ושאל אותו מדוע הסחורות הרבות שאחריה נמכרו ואותה סחורה זה זמן רב שלא קבלתי חשבון שלה, ויאמר לו רבי כליפה גם בעיני יפלא שלא בא שום אדם לשאול על מין אותה סחורה והנה עד היום היא קשורה בחבלים ומונחת כאבן שאין לה הופכין, ואני חושש אולי יש איזו ערמה ותחבולה באותה סחורה שלא עזרו מן השמים במכירתה, ויאמר הסוחר אני מודה ולא אבוש שבאותה סחורה לא רשמתי המחיר המדויק והוספתי במחירה כי קניתי אותה בזול מאד וחשבתי שמותר לי לרשום מחיר קרוב למחירה כפי הרגיל בשוק, ויאמר לפתוח את החבילה לראות אולי נתקלקלה והתליעה כי ימים רבים עברו עליה ופתחו אותה וראו שנתקלקלה הרבה ונתע הסוחר לאחוריו כי ראה שיפסיד בה הרבה, ויען רבי כליפה לסוחר חבירו עתה תחליף כתיבת המחירים אשר עליה ותכתוב רק המחיר האמתי ולא תפחד כי לה' הישועה להזמין קונים ולהרויח בה, וכן עשה ולא עבר זמן רב ובא סוחר ושאל על מין הסחורה הנז' ולהיות שלא היה מצוי אותו המין הגם שנתקלקלה קנאה במחיר טוב והרויחו בה ארבעים אחוז וידע הסוחר כמה ערכה של מדת האמונה. ללמדנו שבמרמה לא מרוויחים וכל ההצלחה תלויה ביושר ונאמנות.

הנזהר במשא ומתן תפילתו מתקבלת:

מעשה שהיה שנגזרה גזירה קשה של בצורת עד שהגיע המצב לפיקוח נפש ולמרות כל התפילות והתעניות שעשו יחד עם הרב לא הועילו עד שנגלה לרב בחלום שרק אם ירד לפני התיבה קלמן החנווני שהיה מוכר בשוק והוא בור ועם הארץ אינו יודע קרא וכתוב, אין ברירה למרות הבושה הודיע הרב לשמשו לקרא לאותו אדם וביקשו שהוא מחר יעלה לפני התיבה הדבר עשה רעש גדול כיצד בור ועם הארץ יועיל לבטל הגזירה הקשה, אולם קלמן רץ לביתו הביא את המאזניים והניחם על התיבה פתח פיו ואמר רבנו של עולם אתה יודע שאיני יודע קרא וכתוב ולא יודע להתפלל אולם חזקה עלי בקשת הרב והנני עומד לפניך והגביה את המאזניים ואמר הרי שני הצלחות שבשני הצדדים הם כנגד שני אותיות ה"א שבשמך, העוקץ שאוחזים בו את המשקל כנגד הו"ו והמוט המרכזי כנגד אות וא"ו ולכן כמו שאני לא שקרתי ולא רמיתי במשקלות בכדי ששמך לא יפגם ובזכות זה תוריד לעם ישראל, ותיכף נהיה עננים וירדו גשמים. ללמדנו שהנזהר במשא ומתן באמונה תפילתו מתקבלת.

מעשה הנפח והרב מברדיצוב:

מעשה נפלא היה בעירו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל בזמנו היה בעירו איש צנוע יחזקאל הנפח שמו ואף אחד מאנשי עירו לא ידעו מה מעשיו, כשנפטרו מן העולם שמע רבי לוי יצחק שמכריזים על לווייתו של יחזקאל הנפח, אמר לתלמידיו אחד מעמודי העולם נסתלק מאיתנו בואו ונשתתף בהלווייתו שהאיש הזה צדיק גדול הוא, אמנם אנשי עירו היו מחזיקים אותו כאיש פשוט, כשיצאו דברים אלו מפי הרב הקדוש לתלמידיו מיד נתפשטה השמועה בכל העיר וכל העם שמע והתפלא איך יכול להיות שזה צדיק, והנה ראו שהלוויה עוברת והרבי מברדיטשוב חולץ אחרי המיטה וכל אחד ואחד בראותו את כבוד הרב מיד סגרו חנויותיהם והשתתפו בהלוויה וכל הרבנים בראותם זאת באו גם הם והשתתפו ונעשה באותו יום ביטול מלאכה, כשהגיעה ההלוויה למגרש הגדול שלפני בית הקברות העמידו את ההלוויה כי הרב ביקש להספיד, עמד הרב במקום גבוה פתח פיו ואמר רבותי המנוח הצדיק היה לו שלוש פעמים דין תורה אצלי וכדאי לכם לשמוע את דבריי ולקבל מוסר גדול מזה. **א. דין תורה ראשון:** סוחר אחד משלנו והוא נמצא פה אבל אני מבקש שלא ידבר עד שאגמור לדבר הסוחר הזה צנוע עד מאוד ופעם כמעט שפשט רגלו והיה דחוק מאוד היה נחוץ לו סכום של חמש מאות רובל, נודע לו שאצל הנפח הזה אפשר להשיג הלוואה, ניגש אליו וביקש ממנו, אמר לו הנפח שהוא מוכן לתת לו אבל הוא צריך ערבות, אמר לו הסוחר כדי שההלוואה הזאת תהיה בסתר והוא ביישן רק הקב"ה יהיה ערב, הסכים יחזקאל הנפח וכתב שטר שהקב"ה יהיה ערב ומועד פרעון החוב יהיה כעבור שני חודשים, עבר הזמן והסוחר לא פרע את חובו והנפח לא תבעו למשפט, והנה אחרי שנה הסוחר הצליח במסחרו והביא את הכסף לפרוע את חובו, הנפח סירב לקבל באומרו שהקב"ה היה ערב ושלם לו ולא מגיע לו כלום, והסוחר עומד בחזקה לשלם משום שמפחד מאיסור גזל והתווכחו ביניהם עד שגמרו לבוא לבית דין, באו לפניו לדין ואמרתי לנפח הדין הוא שתקבל את הכסף ועדיין הוא מסרב באומרו שהקב"ה שילם, כשראיתי ששני הצדדים לא רוצים את הכסף אמרתי אם אתם לא רוצים תתנו לי זה הכסף תרומה לשיבת שמיחה גדולה. **ב. דין תורה שני:** יום אחד נכנס אדם מסוים לחנות המכולת, וקנה מה שקנה ונפל מכיסו סכום גדול של מאתיים רובל ולא הרגיש, החנווני לקח את הכסף והסתירו

מרדכי מלכא
רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

אצלו, כעבור חצי שעה האיש הזה בא בבכיות גדולות ושאל מההננוני אולי שכחתי סכום כסף כאן, וההננוני הכחיש באומרו שלא ראה, וממול ההננוני היה זה הנפה וראה את כל אשר נעשה אמר לו אל תבכה הכסף אצלי אני מצאתי רק תגיד לי כסימן כמה כסף היה לך, אמר לו מאתיים רובל, לקח אותו לחנותו ונתן לו את כל הכסף מכיסו, כשראה ההננוני את זה התבייש בא אצל הנפה ואמר לו הטאתי לה' אלוקי ישראל שאני לקחתי את הכסף והיצר הרע פיתני והכחשתי ועכשיו אני מתחרט חרטה גמורה ומבקש סליחתך קח את הכסף של האיש ההוא, אמר לו הנפה אני לא מכיר אותך, התווכחו ביניהם והחליטו לבוא לבית דין שמעתי את שני הצדדים אמרתי לנפה שיקבל את הכסף ולא רצה בשום פנים ואופן, אז אמרתי להם אם תרצו תתנו לי את הכסף הזה בשביל הישיבה, ושמהו שמחה גדולה. ג. **דין התורה השלישי:** נמצא כאן אדם נוסף צנוע ובן טובים שלאחר חתונתו חי בעניות גדולה וישן כמה לילות בלי אוכל ולא פשט ידו לקבל שום מתנה מאף אחד, פעם עלה בדעתו ללכת למרחקים כי סבר אולי ע"י שישנה מקומו וישתנה מזלו וה' יעזור לו וישלח מחיה לו ולאשתו, יום אחד קם בבוקר ואמר לאשתו הנה בשכונתנו גר הנפה רבי יהוקאל ומגיע לי ממנו סכום כסף לכי תגיד לי בשמי שיתן לך כל יום חצי רובל עד שהקב"ה יעזור לי לחזור לשלום, האשה חשבה שזו אמת וכשהלכה אצל הנפה תיקף ברה בעלה מעירו באה ואמרה כך וכך אמר בעלי, הרגיש הנפה שמדברת היא בתמימותה והוא לא מכיר את האיש הזה עמד כמה רגעים התבונן ואמר לה טוב, וכן היה כל יום הייתה הולכת ומקבלת חצי רובל ממנו וביום שישי הייתה הולכת ומקבלת רובל שלם, כעבור כמה שנים האיש ההוא הצליח בדרכו ואסף סכום כסף גדול וחזר לעירו, אשתו סיפרה לו כי מיום שהלך עד היום הזה כל שבוע הייתה מקבלת שלושה רובל וחצי מהנפה, האיש התפלא לשמוע על כך וישב בביתו לערוך חשבון וראה שבמשך כל הזמן שלא היה בביתו מגיע לנפה כך וכך רובל ובא לשלם לנפה, אמר לו הנפה אני לא מכיר לא אותך ולא את אשתך, וזה אומר לו במרמה דיברתי עם אשתי כדי לברוח ממנה ועכשיו שעזר לי הקב"ה הבאתי את סכום הכסף ולמה לי גזל קח מה ששייך לך, והנפה מסרב החליטו ביניהם לבוא לדין ושוב לקחתי את הכסף לצדקה עבור הישיבה. **רבותי אוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה כי השאלה הראשונה שנשאלת בבית דין של מעלה היא האם נשאת ונתת באמונה באינו בושע נעמוד לתת את הדין כי הכסף הוא בנפשו של האדם ועבור הכסף אדם שם את עצמו בסכנות גדולות כדי להביא כפר להם לביתו כי בנפשנו נביא לחמנו, והמנוח הזה לא היה כל כך עשיר ועמד בניסיונות קשים וצדיק כזה נסתלק מאיתנו דבריו גרמו לבכי גדול בקהל ונתעוררו כולם להשיב גזלותיהם ולשוב בתשובה.**

מוסר השכל:

עלה בידנו ללמוד את דרכי רוח ישראל סבא עד כמה אדם צריך לעבוד על מידת היושר והנאמנות ולהיזהר מאד ממעשה מרמה ונוכלות בעבודתו ובעסקיו, היות וחייב לעשות מלאכתו נאמנה ובמסירות ללא התייחסות להתנהגות מעסיקו גם אם אינו הגון, וכן בעסקיו שיהיה כל משאו ומתנו ביושר ובהגיונות ובמסירות ותמיד יהיה נגד עיניו טובת הלקוח לתת לו את השירות המקסימלי, ולא העיקר הכסף כי מעשה אבות סימן לבנים והוא סוד ההצלחה והברכה במעשה ידיו של האדם, וכמו שסיפר לי עו"ד אחד שהיה הולך להתייעץ עם רבי אלעזר אבוחצירא זצ"ל ואמר לו שאם תמיד יהיה נגד עיניך טובת הלקוח הפרנסה תבוא בשפע ויהיו לך לקוחות כמו חול, ואמר לי שאכן כך היה הדבר למרות שזה היה נגד השכל, ולא יעשה כמו אותן המועים ומועלים בעבודתם בגלל התנהגות המעסיק ומורים לעצמן היתר שהם נוהגים מידה כנגד מידה, וכן בעלי עסקים שיש מועים בדבר שרואים אדם שהוא תמים ואינו מבין מנצלים את ההזדמנות להרויח ואינו דובר אמת ומרמה את הלקוח ואומר לו שזה טוב, אך יודע בנפשו שהדבר שקר, ושמה שמצא כזה לקוח טיפש, אולם ידע שההפך מה שנראה לו הצלחה זה מה שיגרום בסוף להפסדים גדולים ולסגירת העסק, כדברי הנביא ירמיה פרק יז פסוק יא **עֲשֵׂה עֵשֶׂר וְלֹא בְמִשְׁפָּט בְּחָצִי יָמֶיךָ יַעֲזֹבְנֶךָ וּבְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה נָכֵל: לזאת המשכיל ילמד מיעקב אבינו אשר סלל את הדרך לבניו אחריו ללכת בדרך הישר והטוב ובזה ינצל מכל רע ולא יוכלו אחרים להרע עימו ותשרה הברכה וההצלחה בביתו ובכל מעשה ידיו.**

החותם בברכת שבת שלום ומבורך.

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

